Norsk Kulturarv

Årsmelding 2014

BYEN KUNNSKAP OPPLEVINGAR MENNESKET KYSTEN INNLANDET INSPIRASJON IDENTITET

Foto: Mathias Øvsteng

VERN GJENNOM BRUK

Olavsrosa til
Eidsvollsbygningen

«Eidsvollsbygningen får tildelt Olavsrosa for sin unike posisjon i norsk historie, for eit særleg solid kulturvernfagleg restaureringsarbeid til grunnlovsjubileet og for lett tilgjenge og god formidling som museum».

«Den som ikke kjenner historien, er dømt til til å gjenta den»
– George Santayana

Årsmelding 2014

1. Bakgrunn

Stiftelsen Norsk Kulturarv (SNK) vart oppretta i 1993 av Oppland fylkeskommune og har 29 innskytarar av eigenkapital, hovudsakleg frå offentleg sektor. Norsk Kulturarv hadde ved utgangen av 2014 1283 enkeltmedlemmer, 296 næringsmedlemmer og 87 kommunar med samarbeidsavtale. 131 bedrifter er pr. dags dato tildelt kvalitetsmerket Olavsrosa.

2. Visjon

Norsk Kulturarvs visjon er

Vern gjennom bruk

Utvikling av nye næringar gjennom bruk av kulturarvverdiar er ein vesentleg del av Norsk Kulturarvs arbeid. Norsk Kulturarv bidrar på denne måten til verdiskaping. Kulturminne som blir brukte aktivt, skapar tilhøyr og identitet.

Aktiv bruk er ein viktig premiss for ein levande og mangfaldig kulturarv.

Kulturarven er kjelde til livskvalitet gjennom gode opplevingar, samtidig som kulturarven gir grunnlag for næringsdrift. Inntekter som blir skapte, kan i neste omgang bli tilbakeført til vernearbeidet.

3. Formål

Norsk Kulturarv er ein interesseorganisasjon med formål å sikre kulturarven vår for komande generasjonar gjennom berekraftig bruk langs kysten, i innlandet og i bystrøk.

Norsk Kulturarv og er open for medlemskap for bedrifter, kommunar, fylkeskommunar, regionråd, organisasjonar og enkeltmedlemmer.

Norsk Kulturarv skal etter punkt 2 i vedtektene:

- ivareta interessene til eigarar og brukarar av freda og verneverdige kulturminne
- arbeide for – og delta aktivt i forsvarleg næringsutnytting av kulturarven
- gjennom økonomisk og fagleg bistand drive aktivt kulturminnevern med heile landet som arbeidsområde

Norsk Kulturarv arbeider med haldningsskapande verksemd, informasjon og formidlar verdiar som inspirasjon, kunnskap og identitet.

Norsk Kulturarv skal profilere seg gjennom aksjonar, prosjekt og spesielle produkt.

4. Styret si årsmelding for 2014

Stiftelsen Norsk Kulturarv sitt styre har i meldingsåret hatt 8 styremøte (to av dei via mail) og behandla 68 saker. Styret har i meldingsåret bestått av:

Til årsmøtet 2014

Styremedlemmer
Bjørn Ølander – leiar
Ivar Odnes – nestleiar
Ellen Nordstoga
Arne Wikan
Hanne Kristin Jakhelln
Jarle Braut
Kirsti Kolle Grøndahl

Vara
Mariann Isumhaugen
– for Ivar Odnes
Margun Pettersen
Randi Bårtvedt

Tiltredande til styret:
Erling Lae, Rådet
Jens Peter Ringstad, Fagrådet
Reidar Stangenes, tillitsvald

Etter årsmøtet 2014

Styremedlemmer
Kirsti Kolle Grøndahl – leiar
Bjørn Ølander – nestleiar
Ivar Odnes
Ellen Nordstoga
Hanne Kristin Jakhelln
Jarle Braut
Øystein Rudi
Ingrid Jogerud – representant for dei tilsette

Vara
Mariann Isumhaugen
– for Ivar Odnes
Randi Bårtvedt
Hilde Grytting

Tiltredande til styret:
Jens Peter Ringstad, Fagrådet

Kirsti Kolle Grøndahl vart vald inn i styret under årsmøtet i 2013, og starta sitt virke 01.01.14.

Andre tillitsvalde i Norsk Kulturarv:

Til årsmøtet 2014

Valgkomité
Ole Tvete Muriteigen – leiar
Kirsti Indreeide
Magnar Lussand

Etter årsmøtet 2014

Valgkomité
Ole Tvete Muriteigen – leiar
Kirsti Indreeide
Erling Lae

Norsk Kulturarvs Fagråd

Fram til styremøtet 17. september
Jens Peter Ringstad – leiar
Arne Brimi
Eir Ragna Grytli
Arnstein Brekke

Etter styremøtet 17. september
Jens Peter Ringstad – leiar
Bjørg Aaseng Vole
Eir Ragna Grytli
Arnstein Brekke

Stiftelsen er også morselskap med 100 % eigarskap i Senter for bygdekultur AS og 67 % av aksjane i Handverksskolen AS. Studieforbundet kultur og tradisjon eig dei andre 33 % av aksjane i Handverksskolen AS.

Styreleiar har fast godtgjersle, resten av styret har møtegodtgjersle for frammøte.

5. Administrasjonen

Administrasjonen i Norsk Kulturarv har kontor i Edvard Storms veg 4 i sentrum av Vågåmo.

Ved årsskiftet bestod administrasjonen av følgjande:

- Erik Lillebråten, direktør
- Reidar Stangenes, administrasjonssjef
- Mathias Øvsteng, redaktør for magasinet «Kulturarven»
- Ingrid Jogerud, organisasjonssjef
- Tor Valdvik, kommunikasjonssjef, leiar Norsk Smaksskule

Dette representerer 4,8 årsverk.

6. Årsmøtet 2014

Norsk Kulturarv sitt fagseminar og årsmøte vart halde på Olavsrosestaden Hoel Gård i Ringsaker 22. og 23. mai. Tema for fagseminaret var rammevilkår for eigarar og brukarar av kulturminne.

Årsmøtet vedtok ei fråsegn som vart send til næringskomiteen på Stortinget, der vi uttrykte uro over at det i jordbruksforhandlingane låg an til betydeleg kutt i SMIL-ordninga.

Årsmøtet var ope for alle samarbeidskommunar, enkelt-, bedrifts- og næringsmedlemmer.

Under årsmøtet vart Norsk Kulturarvs ærespris for 2014 tildelt Jon Bojer Godal.

7. Økonomi

Styret meiner at den framlagde resultatrekneskapen og balansen med tilhøyrande noter gir tilfredsstillande informasjon om drifta i Stiftelsen Norsk Kulturarv pr. 31.12.2014.

Årsrekneskapen er sett opp under føresetnad av at det er grunnlag for framleis drift.

Rekneskapen for 2014 syner positivt driftsresultat for Stiftelsen Norsk Kulturarv på NOK 243 575,-. Årets overskott vart på NOK 319 153,-.

Sum bunden eigenkapital (stiftelseskapital og innskoten, registrert stiftelseskapital) er på kr 1 550 000,-.

Inntektene består av tilskott frå KLD (Klima- og miljødepartementet), ulike former for prosjektstøtte og kontingentar. Vi må halde fram med arbeidet for å få påreknelege rammer frå det offentlege og inngå nye, langsiktige samarbeidsavtaler med kommunar og private selskap.

Grunnstøtta frå KLD var i
2012: kr 398 000
2013: kr 708 000
2014: kr 1 083 000.

8. Likestilling, sjukefråvær og arbeidsmiljø

Stiftelsen legg vekt på at kvinner og menn blir gitt like moglegheiter i administrasjon og styre. Styret består av 3 kvinner og 4 menn, administrasjonen av 1 kvinne og 4 menn.

Arbeidsmiljøet og trivselen på arbeidsplassen er god. Ein arbeidstakar var i perioden frå 24. november og ut året sjukemeld på grunn av operasjon. Årsaka til operasjonen var ikkje forhold på arbeidsplassen.

Verksemda ureinar ikkje det ytre miljøet.

9. Styret si vurdering for det vidare arbeidet

Norsk Kulturarv skal sikre vår kulturarv for komande generasjonar og ivareta interessene til eigarar og brukarar av freda og verneverdige kulturminne. Norge har ein stor ressurs i vår bygningsarv. Vi meiner at vi best tar vare på kulturarven når den er i aktiv bruk og når den får nye bruksmåtar, tilpassa vår tid.

Norsk Kulturarv skal stå fram som ein profilert aktør i forvaltninga av aktivt miljø- og kulturvern. Norsk Kulturarv skal stå i fremste rekkje når det gjeld informasjon, haldningsskapande arbeid, rådgiving og deltaking i ulike forum der næringsutvikling basert på ulike kulturminne er tema.

For å vidareutvikle reiselivet i Norge er det viktig å bruke kulturarven vår, med norsk mat og norske mattradisjonar, og å vidareutvikle kulturlandskapet.

Det må utviklast eit betre samarbeid mellom organisasjonane som arbeider for kulturarv, bygdeturisme og matkultur til beste for næringsutøvarar og samfunn.

Styret meiner det er godt grunnlag for vidare drift.

10. Utoverretta verksemd

Enkeltpersonar, lag/organisasjonar og kommunar/fylkeskommunar kan vera medlemmer i Stiftelsen Norsk Kulturarv. Magasinet KULTURARVEN kjem ut fire gonger årleg, og blir sendt til medlemmene.

Norsk Kulturarv har i meldingsåret forsøkt å nytte våre internettkanalar og magasinet Kulturarven til verving. Dette arbeidet blir intensivert blant anna med utgangspunkt i arbeidet med nye og oppdaterte sider på nettet. Vi tar sikte på at dette arbeidet blir sluttført i løpet av 1. halvår 2015.

«Rydd eit kulturminne»

«Rydd eit kulturminne» 2013–14 vart formelt avslutta hausten 2014 med rapport til samarbeidspartnarar. Aksjonen vart finansiert med NOK 1 000 000,- frå Sparebankstiftelsen DNB og NOK 45 000,- frå Regionrådet i Nord-Gudbrandsdalen.

NOK 100 000,- frå Riksantikvaren gjekk til premiering av dei 10 beste prosjekta.

Totalt 111 prosjekt vart innrapporterte, og alt frå husmannsplassar, setrer, utmark og gamle ferdselsårer til industrielle kulturminne, gravminne og krigsminne har fått nytt liv. Over 2 700 barn og unge har deltatt gjennom skular, lag og foreiningar frå alle fylke i Norge.

Norsk Kulturarv planlegg ny ryddeaksjon for skuleåret 2015–2016.

«Ta eit tak»

Aksjonen frå 2012 vart avslutta i 2014 med sluttrapport til alle samarbeidspartnarar den 15.05.2014. «Ta eit tak 2012» retta seg mot våningshus og driftsbygg, og det var totalt 141 søkjarar som fekk tilsegn om støtte.

Ved rapporteringsdato var 99 prosjekt gjennomførte, og 36 hadde søkt om utsetjing til seinare i 2014 og nokre i 2015. Nokre få prosjekter vart skrinlagde, men dei aller fleste har rapportert innan fristane dei har fått. «Ta eit tak 2012» var sponsa av Stiftelsen UNI med totalt NOK 2 500 000.

I desember 2014 lanserte vi «Ta eit tak 2014–15», nok ein gong med Stiftelsen UNI på laget, som har gitt totalt kr 1 500 000 til aksjonen. «Ta eit tak 2014–15» er den 10. aksjonen sidan byrjinga i 1998, og i høve jubileet har vi valt å introdusere eit nytt satsingsområde. I tillegg til tradisjonelt skadeførebyggande tiltak vil vi denne gongen også løyve tilskot til gjennomføring av el-kontroll. Som ein reaksjon på blant anna brannen i Lærdal i 2014 ønskjer Norsk kulturarv med dette å bidra til brannførebygging i tett trehusbusetnad. Denne gongen, som i 2012, er målgruppa våningshus og driftsbygg.

«Norsk Smaksskule»

Smaksskulen er ein aksjon retta mot barn i barnehagar og grunnskule, der vi ønskjer å inspirere til interesse for mat- og råvarekunnskap som ein del av identitet og kulturarv. Det er viktig å lære barn til å setja pris på dei norske råvarene, dei naturlege smakane og den særnorske matkulturen.

Norsk Smaksskule starta opp piloten med kurs i august 2013. 24 deltakarar frå sju ulike fylke deltok. Skuleåret 2014–15 vart Norsk Smaksskule sett i gang med full styrke, og engasjerer om lag 10 000 barn og unge over heile landet. 100 barnehage- og skuletilsette deltok på kurs i Haugesund, Vågå og Røros. Dette var eit tredagars kurs, der det var ein dag med Arne Brimi, ein dag med Morten Schakenda og ein dag med smak- og ernæringsekspert frå NOFIMA, Einar Risvik. Eit grundig tilbakemeldingsskjema syner at deltakarane er nøgde eller svært nøgde med det dei fekk ut av kurset. Etter kurset har vi oppretta ei erfaringsdelingsgruppe på Facebook, der deltakarane deler erfaringar, idear og oppskrifter.

Norsk Smaksskule hadde ei positiv utvikling i meldingsåret 2014. Med inntekter til aksjonen på kr 5 150 000 i løpet av året, samt ei firedobling av antal deltakarar, har Norsk Smaksskule ein god kurs. I 2014–15-versjonen av aksjonen har vi deltakarar frå Karasjok i nord til Kristiansand i sør.

Det nasjonale dugnadslaget for kulturarven

Det nasjonale dugnadslaget for kulturarven omfattar ved årsskiftet oppunder 100 kommunar. Avtala med kommunane omfattar profilering av ulike mindre, ikkje-kommersielle kulturminne i kommunane, undervisningsopplegg for grunnskulen og prioritert deltaking i samband med Norsk Kulturarvs aksjonar.

Informasjon

Magasinet KULTURARVEN, *www.kulturarv.no, www.olavsrosa.no,* samarbeidet med NAF og Nasjonal Turistveg. Aktivitet i sosiale medium er sentrale kanalar for basisinformasjon om organisasjonen. KULTURARVEN kjem ut med fire nummer i året. I tillegg til distribusjonen blant medlemmer og næringsmedlemmer går KULTURARVEN til ulike politiske miljø både nasjonalt og regionalt, til kommunar med samarbeidsavtale, til bibliotek og ulike organisasjonar.

I samband med eit utvida sommarnummer (74 på sider) der vi samarbeidde med fleire fylkeskommunar om «kulturelle omvegar» og

med Statens vegvesen om presentasjon av 18 nasjonale turistveger, auka vi opplaget til 10 000 med meir-distribusjon bl.a. til fylkeskommunar og involverte næringsaktørar langs rutene.

Tema for KULTURARVEN i 2014 har vore:

Nr. 67 Handverk
Nr. 68 Kultur og reiseliv
Nr. 69 Kulturlandskap
Nr. 70 Kultur i dag – kulturarv i morgon

Det nasjonale kvalitetsmerket Olavsrosa

I 2014 er Olavsrosa utdelt til følgjande:

- Else «Sprossa» Rønnevig
- Norsk Hestavlsseter
- Mathallen i Oslo
- Herangtunet i Valdres
- Nutheim Gjestgiveri i Telemark
- Eidsvollsbygningen

I 2014 har styret vedtatt å tildele Olavsrosa til:

- Havnnes Handelssted, Lyngen i Troms
- Vølneberg Gamle Skole

Desse utdelingane har ikkje skjedd ennå.

Norsk Kulturarvs ærespris

Ærespisen går til enkeltpersonar eller grupper, lag og organisasjonar som har vist evne og vilje til å yte særleg aktiv innsats for den norske kulturarven.

Norsk Kulturarvs ærespris for 2014 vart tildelt Jon Bojer Godal. Utdelinga skjedde under årsmøtet på Hoel Gard i mai.

Tidlegare er den nasjonale ærespisen tildelt:

- 2007: Nasjonale Turistveger
- 2008: Harald Grytten, Møre og Romsdal
- 2009: Engøyholmen kystkultursenter, Rogaland
- 2010: Storfjordens Venner, Møre og Romsdal
- 2011: Astri Riddervold, Nordland
- 2012: Jon Ole Andersen, Finnmark
- 2013: Oddgeir Bruaset, Møre og Romsdal

Norsk Kulturarvs gullnål

Norsk Kulturarvs gullnål er tildelt Christian Sulheim, Martin Vik, Inger-Lise Gjørv, Rune Øygard, Jens Peter Ringstad, Magnar Lussand, Inger-Lise Skarstein og Birger Brandtzæg.

Det var inga utdeling av gullnål i 2014.

Den nasjonale kulturlandskapsprisen

Norsk Kulturarv har tatt initiativ til Den nasjonale kulturlandskapsprisen, som blir delt ut årleg i samarbeid med Landbruks- og matdepartementet og Statens landbruksforvaltning for å stimulere til utvikling av kulturlandskapet.

I 2014 vart Den nasjonale kulturlandskapsprisen tildelt Storfjordens Venner.

Prisen er tidlegare tildelt:

- 2007: Hjartdal kommune og ordførar Olav Tho, Telemark
- 2008: Herand bygdelag i Jondal kommune i Hordaland
- 2009: Nordherad-prosjektet i Vågå kommune i Oppland
- 2010: Vegaøyans Venner, Vega kommune i Nordland
- 2011: Maridalens Venner i Oslo
- 2012: Historiske hager ved Marianne Olssøn og Ingeborg Sørheim, Ringsaker kommune i Hedmark
- 2013: Hauan Gard, Re kommune i Vestfold

Juryen for 2014 var følgjande:

- Juryleiar statsråd Sylvi Listhaug
- Fylkesmann Erling Lae
- Jørn Rolfsen, administrerande direktør i Statens landbruksforvaltning (SLF)/ Landbruksdirektoratet
- · Lars Petter Bartnes, leiar i Norges Bondelag
- · Merete Furuberg, leiar i Norsk bonde- og småbrukarlag
- · Kirsti Kolle Grøndahl, styreleiar i Stiftelsen Norsk Kulturarv

Erik Lillebråten, direktør i Norsk Kulturarv, er sekretær for juryen.

Det vart halde eitt møte i juryen, leia av statssekretær Hanne Maren Blåfjelldal på vegner av statsråden.

Medieomtale

Det har vore arbeidd systematisk med kontakt mot pressa. Dette har ført til oppslag i nasjonale, regionale og lokale medium. Dekninga av overrekking av kvalitetsmerket Olavsrosa har vore svært god. Utdelinga av Den nasjonale Kulturlandskapsprisen og Ærespisen ga også god pressedekning.

Representasjon og møte
Norsk Kulturarv har i løpet av meldingsåret deltatt i ei rekke møte med offentlege og private verksemder. Blant anna har vi vore på høyringar på Stortinget i samband med statsbudsjettet for 2015.

Det har elles vore diverse kontaktmøte med stortingspolitikarar og representantar for departement og andre sentrale styremakter.

Kontaktmøte med ei rekke instansar og samarbeidspartnarar, slik som Norges Kulturvernforbund, Norsk Kulturminnefond, Riksantikvaren, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og småbrukarlag, Senter for Bygdekultur, Handverksskolen Hjerleid, Sparebankstiftelsen DNB, Gjensidigestiftelsen, Opplysningsvesenets Fond,VIRKE, NHO, Innovasjon Norge og andre.

5. Revisjon

BDO AS (Binder, Dijker, Otte & co) vart vald som revisor på årsmøtet i 2014.

Ansvarleg er statsautorisert revisor Rune Pettersen, Lillehammer.

Styret vil takke alle gode støttespelarar som har bidratt til arbeidet i meldingsåret.

Styret takkar også administrasjon for godt arbeid i 2014.

Vågå, 17. mars 2015

Kirsti Kolle Grøndahl
styreleiar

Bjørn Ølander
nestleiar

Ellen B. Nordstoga
styremedlem

Ivar Odnes
styremedlem

Jarle Braut
styremedlem

Hanne K. Jakhelln
styremedlem

Øystein Rudi
styremedlem

Erik Lillebråten
direktør

Ingrid Jøgerud
tilsettes representant

Norsk Smaksskule:

Ein million frå Gjensidigestiftelsen

Veslemøy Rue Barkenes, Evy Renate Kveen, Kirsti Kolle Grøndahl og økonomisjef i Gjensidigestiftelsen, Ivar Øien. Bak: Erik Lillebråten og Tor Valdvik.

Ein million til Norsk Kulturarv og Norsk Smaksskule betyr at Gjensidigestiftelsen nå også engasjerer seg i kosthald, smak og matglede, sa gåvesjef Veslemøy Rue Barkenes da ho delte ut sjekken under ei tilstelling på Brimi Sæter 24. juni.

Ordførar Iselin Jonassen i Vågå gratulerte og streka under det viktige i å samarbeide for ideane som ligg bak smaksskulen.

Evy Renate Kveen frå Tytingen gardsbarnehage la vekt på at ungane lærer mykje av å få delta i heile prosessen «frå jord til bord».

Hans Brimi orienterte om historia til Brimisetra og korleis dei har gjort osteproduksjonen til ein viktig næringsaktivitet. Han ga også til beste eit nummer på fela.

Norsk Smaksskule:

Fire millionar frå Sparebankstiftelsen DNB

Tre år etter at Norsk Kulturarv starta arbeidet med Norsk Smaksskule, går Sparebankstiftelsen atter inn med store midlar til prosjektet. Gåva på heile fire millionar vart markert saman med Arne Brimi og barna i barnehagen på NaKuHel-senteret i Asker.

Tor Valdvik mottar det synlege beviset på gåva til 4 mill. kroner av gåvesjef Sissel Karlsen

Arne Brimi fekk barna med på den gode smaken

«Ta eit tak 2014–15»

Naustloe frå 1850, Surnadal

287 søknader om tiltak for å berge forfallstrua bygningar av kulturhistorisk verdi og 29 søknader om tilskot til el-kontroll kom inn før søknadsfristen 1. februar. Aksjonen i år rettar seg mot våningshus og driftsbygningar, og det er Stiftelsen UNI som har bidratt med kr 1,2 mill. Av dette er kr 450 000 øyremerkt til el-kontroll. Rundt 45 % av søknadene gjeld våningshus og seterhus, 45 % ulike slags driftsbygningar og 10 % naust, jaktbuer, skulehus og nokre heilt spesielle anlegg som f.eks. klokkestøyperi, lysthus og dokkestue.

Også denne gongen avslører søknadsmengda eit enormt gap mellom behov og tilgjengelege midlar. Den totale søknadssummen når det gjeld det generelle «ta-eit-tak-opplegget» er heile 7,405 mill. kroner, medan midlane vi rår over i denne kategorien er kr 750 000 – litt over 10 % av det registrerte behovet.

Det er søkjarar frå alle fylke – flest frå Oppland, mange frå Telemark, Sogn og Fjordane, Hordaland, Buskerud og Møre og Romsdal. Elles er det nokså jamn fordeling – likevel færrast som søkjer frå Oslo, Vestfold, Troms og Finnmark.

29 har søkt om tilskot til el-kontroll, flest frå Oppland og Telemark. Elles er det søknader frå Østfold, Hordaland, Sogn og Fjordane, Vestfold, Nord-Trøndelag, Rogaland, Aust-Agder, Møre og Romsdal og Finnmark.

Vi vil ha fleire søknader om el-kontroll, og legg ut ny søknadsrunde, med frist 1. april.

Dei fleste søkjarane skal ha fått svar på søknadene når dette nummeret av Kulturarven er distribuert.

Årestue frå 1600, Voss

Stabbur fra 1900, Horten

Skolestue og våningshus frå 1700, Levanger

Rydd et kulturminne 2013–14:

111 prosjekter er gjennomført

Den prisbelønte aksjonen «Rydd et kulturminne» ble gjennomført for sjuende gang i løpet av skoleåret 2013–2014. Over 2700 barn og unge har gjennom skoler, lag og foreninger deltatt i aksjonen og sørget for tilgjengeliggjøring og vedlikehold av kulturminner over hele landet.

Lærere og elever fra 5. trinn ved Halmstad barne- og ungdomsskole. Privat foto

Glad gjeng fra Bardu ungdomsskole med diplom etter vel utført arbeid. Privat foto

8. klasse ved Varteig rydda ved Kullerudbekken. Privat foto

Femteklassinger fra Vega i arbeid ved Grøttlandshuset. Privat foto

NAF og Norsk Kulturarv

Administrerende direktør i NAF, Stig Skjøstad, og direktør i Norsk Kulturarv, Erik Lillebråten, bekrefter det gode samarbeidet

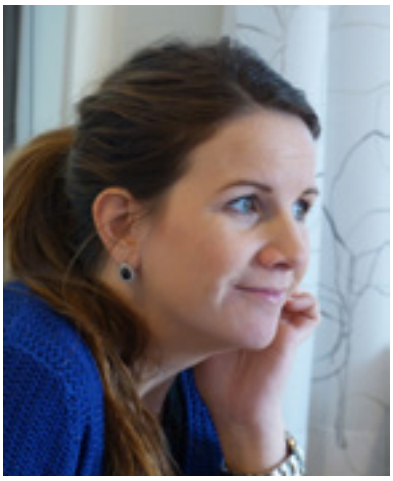

Marianne Gamre, prosjektleder for NAF Ruteplanlegger, orienterer om antall brukere og utviklingsmuligheter for ruteplanleggeren. Antall brukere er stort, og dette blir en viktig kanal for informasjon, i tillegg til Norsk Kulturarvs egne sider.

Per Roger Lauritzen har vært Norsk Kulturarv sin kontaktperson i NAF. Her blir dette verdsatt av Norsk Kulturarv sin mann i dette samarbeidet, Reidar Stangenes.

Med sine 500 000 medlemmer er NAF en viktig kanal mot den veifarende sommerturist, som igjen er en viktig kundegruppe for Norsk Kulturarv sine medlemmer. Samarbeidet mellom de to organisasjonene blir mer og mer omfattende.

Dei kulturelle omvegar

Norsk Kulturarv er opptatt av spesielle kvalitetar langs spesielle vegstrekningar, som kan gje den vegfarande turisten ulike kulturopplevingar til sides med dei stortrafikkerte vegane. Vi veit at slike opplevingar finst i mange og mangfaldige fasettar langs dal og fjord og fjell, rundt byar og tettstader.

Vi har invitert alle fylkeskommunane til å presentere nokre eksempel på det det vi har kalla «dei kulturelle omvegar» i dette nummeret av Kulturarven, der vi har vore ute etter kulturhistoriske attraksjonar som kan gi oppleving og kanskje «medleving» for turistar.

Kinn med Kinnaklova i bakgrunnen. Foto: Gry Seim

Vakre Fjærland. Foto: Frithjof Fure/Fjord Noreg

Karljohansvern. Foto: Anne Merete Knudsen

Hamnvik handelssted ble etablert i 1794. Her kan du oppleve gammel storhetstid og kystkultur. Foto: Einar Johan Dons

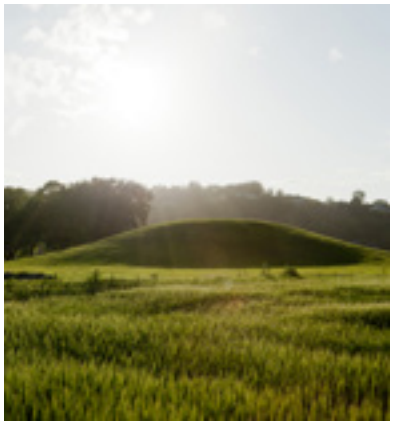

Gokstadhaugen. Foto: Arve Kjersheim. Riksantikvaren

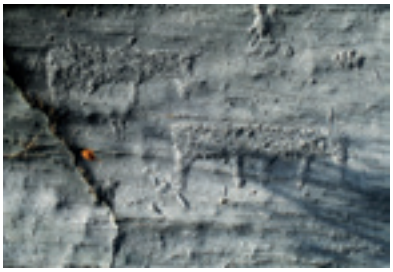

På feltet Kirkely ble det i 2010 oppdaget flere nye helleristninger

Seilskutebyen Skudeneshavn. Foto: Ørjan B. Iversen

Svede bru på Øye. Foto: Terje Rakke/Nordic Life/Destinasjon Ålesund & Sunnmøre

«Skilnad på å vita og å kunna»

Jon Bojer Godal vart under årsmøtet tildelt Norsk Kulturarvs ærespris for 2014. Han representerer i høg grad den handborne kunnskapen.

I grunngjevinga frå fagråd og styre heiter det at Jon Bojer Godal får prisen for det store arbeidet han har lagt ned for kunnskap og forsking når det gjeld folkeleg arkitektur, for si spesielle kraft i formidlinga og for oppbygging av næmingordninga.

Leiaren i fagrådet, Jens Peter Ringstad, la fram grunnane for tildelinga. Han refererte at det var mange gode kandidatar, og at Norsk Kulturarv denne gongen fann å gje prisen til ein som i mange tiår har kjempa for den praktiske handverksutdanninga. Å gjera og ikkje berre lesa eller høyre på undervisning er sjølve fundamentet for godt handverk. Bojer Godal er kjend som ein framifrå utøvar, ambassadør og formidlar innan både kystkultur, båtbygging og husrestaurering. I eitt og alt er det den handlingsborne kunnskapen som er i høgsetet. Han har skrive fleire bøker, og vore banebrytande i oppbygginga av ei spesialisert handverksutdanning gjennom næmingordninga, der han har samarbeidd mykje med Steinar Moldal frå Dovre.

Jon Bojer Godal takka for prisen, og sa at det er hyggeleg å få slik påskjønning for det som starta rundt 1970, da den grøne bølgja rulla over landet – og da unge radikalarar ofte var mest opptatt av teori og til dels fantasi. Han kom fram til at ord måtte gjerast til handling, der livet og oppgåvene måtte kjennast på kroppen.

Folk måtte ut i skogen for å lære å kunne – ikkje berre vita. Det er ikkje nok med kunnskap, ein må kunne utøve kunnskapen, sa Godal.

Den nasjonale kulturlandskaps-

Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug og styreleiar Kjell Løseth i Storfjordens Venner

Staden var Olavsrosestaden Ytste Skotet, og anledninga var tildelinga av Den nasjonale kulturlandskapsprisen for 2014 til Storfjordens Venner.

Tekst og foto: Reidar Stangenes
reidar@kulturarv.no

STORDAL: Sidan 1975 har Storfjordens Venner restaurert og halde ved like dei veglause fjord- og fjellgardane i Storfjorden. Det frivillige arbeidet har så langt ført til at eit tjuetals gardar er bevart for kommande generasjonar ved dugnad, offentlege og private tilskot. På denne måten har organisasjonen formidla kunnskap om levemåte, gardsdrift og byggeskikk i tidlegare tider. Dette var av noko av det landbruksminister Sylvi Listhaug kom inn på i talen sin under utdelinga av Den nasjonale kulturlandskapsprisen 2014.

Styreleiar Kjell Løseth tok i mot prisen på vegne av foreininga. – Dette er ei enorm oppmuntring for oss. Det er fantastisk å få den høgste prisen ein kan få i Noreg innan vårt virkefelt, sa Løseth. Han var også audmjuk overfor dei som hadde rydda desse plassane, bygd sine heimar og skapt store verdiar gjennom fleire generasjonar. Løseth gav innblikk i historia til alle desse gardane langs fjordstrender og fjellhyller – rike på kvardagssoger i ein dramatisk og kontrastfylt natur mellom fjell og fjord. Storfjordens Venner har med stor respekt tatt opp arven etter dei som krøkte seg fast i desse fjellsidene – i ein mektig natur som gav og tok – ja, som av og til også tok liv.

prisen til Storfjordens Venner

Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug og styreleiar Kjell Løseth i Storfjordens Venner

Sylvi Listhaug saman med æresmedlemmer og eldsjeler frå Storfjordens Venner og gjester

Statsråd Sylvi Listhaug

Direktør Erik Lillebråten i Norsk Kulturarv

Det vart gratulert frå fylkeskommune, kommunane i regionen, Sunnmøre Museum og fleire. Alle som tok ordet under utdelinga av prisen, rosa både kunnskapen og innsatsen til Storfjordens Venner. Storfjordens Venner er profesjonelle frivillige, som har redda og formidla kunnskap om ein ufatteleg kulturrikdom.

Skaparverket var i godlage den dagen dei norske fjordane vart forma. Dette var sølvsagt ikkje gjort på ein dag, nokre tusen år med issmelting måtte til. Fjell og fjordar, fonner og fossar, så spektakulære at folk reiser kloden rundt for å sjå dei. Men det var ikkje den urørte naturen som sto i fokus denne dagen, det var menneskesamspelet med naturen, resultatet av opparbeiding og vedlikehald av eit unikt kulturlandskap. Eit unikt samspel har det vore: Gardane, i desse stupbratte og nærmast utilgjengelege fjellsidene, er lagde i ly for snø- og steinras, og jordbruket, opparbeidinga av kulturlandskapet, er tilpassa ein farefull, men samstundes rik natur.

Da Vestnorsk fjordlandskap vart innskrive på UNESCO si liste over verdas naturarv i 2005, var grunngjevinga at «vestnorsk fjordlandskap er klassiske, framifrå velutvikla fjordar, og vert rekna for å vere typelokalitet for fjordlandskapa i verda.» Vidare heiter det at «restar av eldre, no for det meste nedlagde gardsbruk og stølar, tilfører det dramatiske naturlandskapet ein kulturell dimensjon som utfyller og aukar den samla verdien av området.»

I dag ser vi på gardane som verdifulle smykke, der dei klorar seg fast på rabb og hylle. Vel oppe vart vi fylt av beundring for det som her er skapt, og takknemlegheit overfor dei som har tatt ansvar for vedlikehald av bygningar og kulturlandskap.

Nytt godt år for

Lager smakfull lunsj med barna

På tirsdag besøkte kokk Mikael Forselius (bildet) barn og ansatte ved Steinbråttet barnehage.

SIMEN MESSAL

- Vi har rullet kjøttboller, og resultatet ble veldig bra. Ungene var kjempeflinke, og nå skal vi rive gulrøtter, forteller Mikael da Fjell-Ljom besøkte barnehagen på tirsdag.

Han forklarer at det kanskje er litt vanskeligere å rive gulrøtter enn å rulle kjøttboller.

- Men det blir nok bra. Etterpå skal vi blande dette med appelsiner, og det blir kjempegodt.

- Landsdekkende aksjon

Mikael er hotelldirektø[illegible] dagsholder. H[illegible] vel [illegible]

skoler. Aksjonens mål er blant annet å skaffe barna flest mulig smaksopplevelser i ung alder.

- Vi utdanner blant annet også forskolelærere i smak og ernæring, og vi besøker barnehager og skoler gjennom hele året, forklarer Mikael.

Han forteller at han blant besøkte Øya barnehage i fjor.

- Og hittil i år har vi også hatt kurs med over 100 lærere, sier Mikael.

- Spennende for unge

Fagarbeider Beate Sandåsen ved Steinbrå[illegible] barnehage deltok i august på kurs i forbindelse med Norsk Smaksk[illegible] [illegible]ærte blant an[illegible] [illegible]sthold. Hun [illegible] om mat. [illegible] [illegible]ir barnehage[illegible] [illegible]rsk Smaksk[illegible] [illegible]se. Barna [illegible] [illegible] setter pr[illegible]

Samarbeid ga mersmak

Alta kommune og Norsk kulturarv har funnet oppskriften sammen.

Av Rolf Edmund Lund

Tok det videre i Alta

Alta kommune hadde i vinter fokus på et bemanningskurs og tverrsektorielt gjerde- og naturbarnehage deltok på aksjonen. Mentorene Johannes Ifra bemanningskurs, samt Lotte Jørkolsen og Grete Sæterøy fra Hidrasen, deltok i kurs på kurs med Arne Brimi og Co i Lom. I etterkant har de satt fokus på smak og ernæring med barna. Blant annet gjennom et arrangement i kulturuka.

– Vi er svært fornøyde med resultatene som har blitt skapt i Alta. Det var vår ønskelige prosjekt i kurset lærere og barnehagelærere fra Alta, sier Vaisbrå. Gjennom kurset har også samen for opplegget.

– Alta har fått store ut av samarbeidet med Norsk Kulturarv og håper på lærerne og barnehagelærerne i Alta kjøtmer sin [illegible] og søker om å fortsette på Norsk Smaksskole. Det er svært godt faglig opplegg. I tillegg er det gratis, sier Lotte Jørkolsen.

Tradisjoner

Arne Brimi er fagansvarlig for Norsk Smaksskole og bidrar på [illegible] fra Hommersåk. – Det er en [illegible] som blant annet har lærer og [illegible] tradisjoner med det [illegible] kjøtter. Det er viktig å ta vare på denne kunnskapen for fremtida, sier Brimi. Kurset [illegible] i [illegible] og [illegible] fra n. [illegible]

Brimis gode smak inn i skulen

Nå skal unga i barnehager og skoler få kjenne den gode og ekte smaken.

Av Kulturarv

FAKTA

Norsk Smaksskule

Sandefjord første Vestfold-kommune i Norsk Kulturarv

– Får en smak av kulturen

Fikk besøk av mesterkokk

EIDSVOLL. Skolegjengen i Læringsverkstedet Mork hadde nylig besøk av Mesterkokk Ståle Johansen, Tor Valdvik fra Norsk Smaksskule og Hans Arild Grøndal fra Grøndal Gård i Nes.

MATDAG. Barnehagen Læringsverkstedet Mork fikk nylig besøk av en mesterkokk. Det falt i smak. Foto: Merete Johnsen

Hans Arild Grøndal er skaperen av matmerket Nyr, som er syrlig ferskost. Barna startet dagen med å smake på fire forskjellige eplesorter. Det ble ivrig diskutert forskjellene på søtt, surt og bittert. De prøvde også å smake på kanel og sukker ved å holde seg for nesen. Denne taktikken har flere av barna benyttet seg av ved senere smaking også. Det kommer ingen smak før man blander inn luft.

Etterpå fulgte det smaksprøving av sjokolade. Det ble noen skuffelser da de smakte på kokesjokolade, men gleden ble stor da de fikk melkesjokolade i barnehagen. De ulike produktene skapte diskusjoner.

De likte veldig godt ferskosten som passet til dessert, men de var mer skeptiske til de andre ostene. Etter en liten pause ble de med på å lage sitt eget kjøttkakemåltid. De skrellet gulrøtter og lagde kjøttkaker som de spiste sammen. Det var stor stas å få rulle sine egne kjøttkaker. På spørsmålet om hva en kokk var, så konkluderte barna med at en kokk er en som vet alt om mat. (Skrevet av Merete Johnsen, pedagogisk leder i Læringsverkstedet Mork)

Kulturarven 2014

Utgivingsplan og prisar

Nr.	Tema	Materiellfrist	Utgivingsdato
67	Handverk	1. februar	15. mars
68	Kultur og reiseliv	15. april	6. juni
69	Kulturlandskap	1. august	15. september
70	Kultur i dag – kulturarv i morgon	15. oktober	6. desember

Opplag 7000

Kulturarven blir distribuert til medlemmer, næringsmedlemmer, olavsroseinnehavarar, samarbeidskommunar, organisasjonar, politiske institusjonar, off. forvaltning og andre samarbeids-partnarar. Magasinet er på 68 sider, og byr på ulikt stoff om praktisk kulturvern i tråd med Norsk Kulturarvs visjon

«VERN GJENNOM BRUK»

Kulturarven
Magasinet med reportasjar og artiklar om vern gjennom bruk i vår tid
Nr. 68 · juni 2014
Norsk Kulturarv
TEMA: Kultur og reiseliv
GJESTESKRIBENTEN:
Ola Elvestuen
• Dei kulturelle omvegar side 12
• Geitungen fyrstasjon side 34
• Nasjonale turistveger side 40
• En sofa. Fortsatt til begjær? side 62
Blant tørrfisk og rorbuer side 30
Nordlysobservatoriet på Haldde side 60
Kultur- og naturopplevelser på Bragdøya side 66
VERN GJENNOM BRUK

Kulturarven
Magasinet med reportasjar og artiklar om vern gjennom bruk i vår tid
Nr. 67 · mars 2014
Norsk Kulturarv
TEMA: Handverk
Arne Sandnes med stabbur frå 1595. Handverk og hard arbeid side 12
• Hjerleid: Kompetanse i høgsetet side 14
• Portrettet, Arthur Johansen side 20
• Klebereventyret side 44
• Skimakerne side 56
GJESTESKRIBENTEN: Petter Nome
Æresprisen til Oddgeir Bruaset side 6
Sprøytehuset får nytt liv. Bygningssenteret Rørosmuseet side 8
Frå stokkebåt til oselvar side 26
VERN GJENNOM BRUK

Kulturarven
Magasinet med reportasjar og artiklar om vern gjennom bruk i vår tid
Nr. 69 · september 2014
Norsk Kulturarv
TEMA: Kulturlandskap
• Olavsrosa til Nutheim Gjestgiveri, Herangtunet, Mathallen, Norsk Hesteavlsseter og Sprossa side 6–15
• Reiselivets kulturlandskap side 26
• Der vatnet renn imot bakken side 30
• Ringerikserten og de sollyse sletter side 50
GJESTESKRIBENTEN:
Ingjerd Schou
Den sorte gryte side 44
100-årsdagen hass Alf side 52
1 million til Norsk Smaksskule side 56
VERN GJENNOM BRUK

Kulturarven
Magasinet med reportasjar og artiklar om vern gjennom bruk i vår tid
Nr. 70 · desember 2014
Norsk Kulturarv
TEMA: Kultur i dag – kulturarv i morgon
GJESTESKRIBENTEN:
Rasmus Hansson
• Nasjonale bautaer side 6
• Norsk radiohistorie – en pionerhistorie i verden side 10
• Morgendagens vern side 15
• Veggkunst i Vardø side 25
Norsk radiohistorie side 10
Reiseliv i industriens vogge side 15
Hotel Ullensvang med Grieg-hytta side 42
VERN GJENNOM BRUK

Nye Olavsrosestader 2014

Kunstnarhotellet i hjertet av Telemark:

Olavsrosa til Nutheim Gjestgiveri

Nutheim Gjestgiveri er tildelt Olavsrosa for ivaretaking og aktiv bruk av tradisjonell skysstasjon og prestegardstun, og for god formidling av tradisjonelle og nyare kulturuttrykk.

Tekst og foto: Mathias Ørsteng
mathias@kulturarv.no

SELJORD: Dette er grunngivinga for at Nutheim Gjestgiveri har fått kvalitetsmerket Olavsrosa. Gjestgiveriet ligg majestetisk til i bakkane opp frå Flatdal, omkransa av ein overveksing på vegen, som tillegge smaug seg rett forbi nova – men som nå er lagt litt lengre unna. Såleis blir det betre plass både til hus og hageanlegg.

– Her sit historia i vegg og tun, sa styrelelar Kirsti Kolle Grøndahl frå Norsk Kulturarv under overrekkinga av Olavsrosa. Ho la vekt på at Nutheim har gjort fortid til nåtid og skapt eit moderne uttrykk – utan å tapa tradisjonen av syne. Kontinuiteten og det sterke familiesamarbeidet prega staden. Ellen Grøstad Barstad overtok hotellet etter foreldra Erlend og Anne i 2006. I dag eig og driv ho saman med dottera Solveig Barstad, og dei har med seg mange familiemedlemmer i det daglege arbeidet.

Nutheim har vore i same familien sia 1917, da to bør Grøstad – Olav og Halvor Svartdal – kjøpte staden, som hadde vore i drift sia 1877. Det var landhandlar O.A. Ohlsen som åtte staden, som eigenleg var ein gard med namnet Einarjuvet. På folkemunne vart hotell og landhandel treffeikkert nok kalla «Svingen». Olav og Halvor gifta seg med kvar si søster frå Nes i Seljord. Olav og kona Gunhild heldt til på hotellet, Halvor og kona Bergit i andre etasje på landhandelen. Saman dreiv dei komplekset – som omfatta hotell, landhandel, gardsbruk, setardrift, bakeri, slakteri og skystasjon.

I 1946 kom kunstnarsjølene Erlend og Terje Grøstad til Nutheim. Dei gifta seg etter kvart med kvar si søster – dotterne til Olav og Guninhald. Erlend og Anne overtok i 1957 drifta av hotellet, og eigedomen vart delt mellom hotell og landhandel. Terje og kona Synnøve busette seg på ein annan del av eigedomen.

Frå v: Kirsti Kolle Grøndahl, Ellen Grøstad Barstad, Solveig Barstad og Erik Lillebøiten

Nutheim og mutheimgjester nyter godt av god innsats frå heile familien. Framme frå v: Vilde Vingoff med yngste Erlend, Ellen, Solveig, Torbjørg og Zacharias Grøstad. Bak: Jon Grøstad, Johannes Barstad, Joachim Grøstad, Kjersti Grøstad og Anund Vorsto.

Terje Grøstad (1925–2011) var kjend som grafikar, Erlend (f. 1923) er kjend som målar.

Kunst og kultur har stått sentralt på Nutheim i over hundre år, med mange kjende kunstnarar som har vore her, og som har sett sitt preg på staden i tillegg til generasjonane som har budd og drive på staden. Dagens eigar, Ellen, er utdanna bilethoggar. Erlend Grøstad starta i 1960 Nutheim Målarskule, som sommartid i over 50 år har arrangert kurs i måling saman med Folkeuniversitetet. Det er ikkje for ingenting at Nutheim blir omtala som «Kunstnarhotellet». Nutheim presenterer over året også fleire kunst- og kulturformer – som konsertar og dansekurs.

For overrekkinga av Olavsrosa inviterte Ellen Grøstad Barstad forsamlinga med på vandring og omvising i galleria og gamle Holm prestegard frå Hjartdal. Eigentelig er det halvparten av det 500 år gamle prestegardshuset som vart berga frå forfall og brann da det vart flytta hit og restaurert av Erlend og Anne Grøstad i 1963. I underetasjen laga dei ei perle av ein kapell, som er vigsla ekumenisk og jamleg i bruk. Kvedar og ferske gjenger landskapleikvinnar Ingvill Marit Buen Garnås, som er busett i Hjartdal, framførte både bånsull, stev og ballade og gav til beste fortellingar og dokumentasjon om folk som hadde badd i den gamle prestegarden i stuttare eller lengre tid. Sentralt står den kulturinteresserte, visesamlande og etter datida frigjorde prestedottera Lisa (eigentleg Frederikke Elisabeth) Finckenhagen (1832–58), som gjorde inntrykk på bl.a. salmesamlaren M. B. Landstad og juristen Bernhard Dunker, som kalla henne «en villfugl med kloke og lystbåne Forglømmeglæninø».

Ramma rundt sjølve overrekkinga av Olavsrosa var ein framsiktig og velsmakande middag, tillaga og servert av vertskap og familie med basis i ferske og lokale råvarer. Honningmarinert kylling med bacon og mangosalat vart innramma av brenneslesuppe med ramsløyk, skvaderkål og andre godsaker – og pablokake som saman med kaffi sette sitt gode punktum på festmåltidet.

– Ikkje overraskande, sa ordfører Jon Svartdal i si gratulasjonstale til

Ellen og Solveig flankerer ordfører Jon Svartdal

den nye Olavsroseinnehavaren. På denne måten gjekk han god for kvalitetane Nutheim Gjestgiveri har som kulturberar og formidlar. Ordføraren kan ellers notere at kommunen nå har to Olavsroseinnehavarar – Lien fjellgard fekk kvalitetsmerket i 2005.

Direktør Erik Lillebøiten orienterte i si tale om bakgrunn og status for kvalitetsmerket Olavsrosa, som nå er tildelt vel 130 ulike stader i hele landet. Han minte også om Norsk Kulturarvs visjon «Vern gjennom bruk», og poengterte at Nutheim Gjestgiveri utfyller dette bildet på framsiti vis.

Designhotell i furuskogen:

Olavsrosa til Herangtunet

Herangtunet Boutique Hotel Norway representerer ei berekraftig, integrert næringsdrift, og formålet samsvarar med det som er definert som norsk kulturarv i den offentlege kulturminneforvaltninga.

Tekst og foto: Mathias Ørsteng
mathias@kulturarv.no

OYSTRE SLIDRE: Sikk grunngjeving fagstyl og nyte tildeling av kvalitetsmerket til Herangtunet Boutique Hotel Norway? Tilleggjet var Herangtunet ei brukskunststuter, i med utgangspunkt i det det er nytt potetnæra korsgjerdet vital Heggevan. Det lager i fornukogen vid Heggevan. Det var industrigründeren og bankkonsulenten Leif Kåsvold (1916–79) som i si tid bygde opp Herangtunet som bl.a. bygdegjest, arbeiderbustad, bruksskule for kunsthandverk og bruksskule for kunsthandverk. Det er stiftet ei bygde av Kåsvold.

Nyleksikaliet Marco Robecent opplyser Herangtunet nærmast «likedag. da han som tryggeskjerm på tur fra Jotunheimen fekk gå at staden var til salt. I 2003 kjøpte han og kona Marie-José Herangtunet, og i 2007 etablerte dei seg på Herangtunet. Han er grafisk designar og handverkar, ho er interiørarkitekt. Av dette må det bli noko særskilt – på ein måte i fornukogen. I et 20-tal er gammal hus fina i dag fire nåse – alle ulike – åtengjte i ulikskaper og nærmast orientalsuide interiør, der ingenting er «pura» på når det gjeld materialar og farger. Det er satsar har fått kear ut samt Roma, London, Aspen (USA) og New York, med alt dreitet. Rasjat blåkjøll og overdådig Hennesteraps i Roma-saten blir selsøyn av kompensjonalata bruk av «gl» i London, er utbrat og

Overfloda i Roma-saten

Blåkjøll på badet, Roma-saten

Landlig stil med halvtømte og snikrestaurant i ne, Aspen-saten

Udstat stil i London-saten

Suite New York

Badet, etter New York

kvalitetsmerket vinar som nærgeik för forsida – i nåtida. Herangtunet Boutique Hotel Norway er Oksnøsentrumet over Hotel Norway, er den fleste hæse nr. 153 pr. i dag – og den fleste med nydelsamlik vertskap, og Lillehammer, som undrøvreka, er Herangtunet ten, som undrøvreka, er Herangtunet oppfeller kosen til sponsig og sponsig, med nydelsamlik vertskap, og Lillehammer, som undrøvreka, er Herangtunet ende opplevelser

152 år etter Veikle Balder:

Olavsrosa til Norsk Hesteavlsseter

Jubilanta og 17. mai «matalig. Eit et Peter Jørgensen i fjol med å vande barnet i Pistorhamna, med mange tilskuarar i en naturalig ring».

Olavsrosa er gitt til Norsk Hesteavlsseter for god ivaretakelse av norske hestegavls-tradisjoner, med særlig vekt på dalahesten.

Tekst og foto: Roldar Slaugstein
roldar@kulturarv.no

NORD-FRON: Hesteslåtta i fjellet er et typisk norsk tiltak, og mens sekretæ i andre land. Blåt, folk og hester ser fram til det årlige slåtteet på Gausemyrsveen – det er på en måte historiskfolkets 17. mai. Med utdelingen av Olavsrosa blir det både jubileum og 17. mai på samme dag.

Jørnn Vaag ønsker folken med en vakker folklok ved ordensutnævnta av dei tildelingane av Olavsrosa skulle forregå. Det var ordfører Olav Romstad som utnemnde med folkeskuleelever og styremedlem i Norsk Kulturarv, Ivar Odnes, som har for overskrikkeden av dagleus og gjeder Olavsrosa vekkes. Veikle Balder, den første hesten som fjella, prydet kronumsvåpenet i Norsk Frøn, Dette, utnemnde med historiske kunnskaper, var flotest nun i ordførerens tale.

Styreleder ved Norsk Hesteseter på Statsum, Anne Kathrine Fossum tok, trass de svulgte bøva på Olavsrosa-utnemnen med direktør Vegard Thune Norsk Hesteseter er og ordfører Eigenvert fra Bestand Norge. I ein tekkrede var Fossum stuer på hesteen endende tidlegare fjumen, fra å ha vert den viktigaste terkkraftn i jordbruksarbeidet, til ikkjeno bruk. – Hesten gjeller nå en viktig rolle i folks fritid, i tillegg har hesten sidst som aktiv helsefaktor det utvikles, stetsjer Fossum. Hesten skaper også arbeidsplasser. Legger vi til grunn at det finnes 125 000 hester i Norge, gjeteteren de ona lag 12 500 arbeidsplasser i tillegg til tok som «det fin mantetringen» av Olavsrosa. Kvalitetsarbeidet tikk en stustnd plasserte nå setting på utdeptet til informasjonsstaleg, ved tanlæringen til Sikkjakdalen.

For dette hadde de «Blue Bene» vert «ene til hestehøyet i Primstu» hatnta av Æketrmann. De spreksser hvadde opp vert med på slåtteet i Brotsø-nen som bøtte en tatteo gantge lyve ves. ⇒

Prius Jørnnnn tiøm og fiøm for dæmette

Direktør Vegard Thune i Norsk Hesteseter takker for kvalitetsarbeidet fraan en ung-dommelighet.

Fra v. Ivar Odnes, ordfører Ola Romstad og styreleder Anne Katherine Fossum fra Norsk Hesteseter

Vegard Thune, Ivar Odnes og ordfører Kari Elstad i NRK fotta den fjetste slåtten som var kjøpt i Sikkjakdalen

Statens hesteavlsseter – utdrag fra historien

Samarbeidet med andre land kom vi ut om i ved gjennomsig hesteavlsarbeid i Norge. I ønsets av den gikk mot mg med tilbake fraan norske hesteraser. Blåt i Gudbrandsdalen og Møsdrøtrøkt fraan norsk hesteraser, Blåt i Gudbrandsdalen og Møsdrøtrøkt fraan norsk fjellhestrasen med ry, mest for det øyne, var hesten en dråtdrag, ved den gamle stien okonomisk viktig bidrag fra den offentlige.

I en periode var det statens ansvar å forbedre fjellhestene på Dovre. Revolutene av avmatsvirkningen var trinkel hvor hesteavlet fra Dovre hesten ja ønsk stru om det var nødvendig i 1862 fikse til den redningsmen som ble sikkjen i 1869. gjøring og fellesg kom i 1862 fikse til den redningsmen som ble sikkjen i 1869. Det ble opprettet en Statsstutfoligen som ikke mindre enn fire setter. Ivrigheten var trinkel fra Dovre hesten ja ønsk fjellhestrasen i 1869. Vestre Balder, skaptet nesd 41 utvalgte hopper Hesteavls-nesd. Det ønsket i Hesteavlsnesd. Ivar ut 8 sprøsjeter. Aen ønsk i 1869, Lofoten. Den ønsket fra de ydige hestekø-ger, Hamringsnesset i Sikkjakdalen. Det

Resultatregnskap 2014

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2014	2013
DRIFTSINNTEKTER			
Medlemskontingenter		2 386 271	2 957 170
Inntekter fra samarbeidsavtaler	6	300 000	225 000
Prosjekttilskudd	11	2 236 550	2 515 220
Andre tilskudd/refusjoner	12	1 642 896	1 295 344
Diverse salgsinntekter og honorarer mv.		208 701	329 219
Sum driftsinntekter		**6 774 418**	**7 321 953**
DRIFTSKOSTNADER			
Varekostnad		57 599	59 526
Lønninger og sosiale kostnader	2	2 772 950	2 583 567
Ordinære avskrivninger	8	28 075	6 424
Kontorrekvisita,telefon og porto		112 391	153 152
Konsulentbistand,revisjon mv.	2	238 215	326 920
Bilgodtgjørelse,reise- og diettkostnader		577 289	403 127
Markedsførings- og utviklingskostnader		72 453	46 521
Kostnader vedrørende aksjoner		462 222	1 689 000
Kostnader vedrørende prosjekter		998 209	495 375
Produksjon og distribusjon av "Kulturarven"		569 321	524 589
Administrasjonskostnader		460 292	365 147
Leie, lisenser datasystemer		149 786	102 672
Tap på fordringer	7	32 042	24 853
Sum driftskostnader		**6 530 843**	**6 780 875**
DRIFTSRESULTAT		**243 575**	**541 078**
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Renteinntekter		77 461	92 292
Andre finansinntekter		329	1 548 581
Andre rente- og finanskostnader		-2 212	-546
NETTO FINANSINNTEKTER		**75 578**	**1 640 328**
ORDINÆRT RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		**319 153**	**2 181 406**
Skattekostnad på ordinært resultat		**0**	**0**
ÅRETS OVERSKUDD		**319 153**	**2 181 406**
Opplysninger om:			
Overført til annen egenkapital		319 153	2 181 406
Sum disponert		**319 153**	**2 181 406**

Balanse pr. 31.12.2014

EIENDELER	Note	2014	2013
Anleggsmidler			
Inventar og utstyr	8	105 869	133 944
Aksjer i Handverksskolen AS	3	110 000	110 000
Aksjer i Senter for Bygdekultur AS	3	549 000	549 000
Aksjer i Kulturlandskapssenteret i Telemark AS		5 000	5 000
Sum anleggsmidler		**769 869**	**797 944**
Omløpsmidler			
Varebeholdning		59 296	62 356
Kundefordringer	7, 10	252 562	694 318
Forskuddsbetalte kostnader		40 359	0
Andre kortsiktige fordringer	9	75 000	130 705
Kontanter og bankinnskudd	4	6 282 286	5 287 407
Sum omløpsmidler		**6 709 503**	**6 174 785**
SUM EIENDELER		**7 479 372**	**6 972 729**

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2014	2013
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Stiftelseskapital	13	200 000	200 000
Innskutt, registrert stiftelseskapital	5, 13	1 350 000	1 350 000
Sum bunden egenkapital		**1 550 000**	**1 550 000**
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	13	3 729 995	3 410 843
Sum egenkapital og fondsmidler		**3 729 995**	**3 410 843**
SUM EGENKAPITAL		**5 279 995**	**4 960 843**
GJELD			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		201 945	342 886
Skyldig skattetrekk		112 286	141 563
Skyldig arbeidsgiveravgift		27 723	40 851
Skyldig merverdiavgift		13 330	0
Påløpne feriepenger		299 425	189 574
Periodiserte midler "Rydd et kulturminne"		225 112	301 000
Periodiserte midler "Norsk Smaksskole"		518 066	344 000
Periodiserte midler "Ta et tak"		100 000	0
Forskuddsbetalte medlemskontingenter		550 650	652 012
Annen kortsiktig gjeld		150 840	0
Sum kortsiktig gjeld		**2 199 377**	**2 011 887**
SUM GJELD		**2 199 377**	**2 011 887**
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**7 479 372**	**6 972 729**

Noter

Note 1: Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.
Driftsinntekter: Salg av varer inntektsføres på leveringstidspunktet.
Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres.
Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper er oppført til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.
Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet økonomisk levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader. Gevinst eller tap ved avgang av driftsmidler føres under henholdsvis driftsinntekter og driftskostnader.

Note 2: Ansatte, godtgjørelse mv.

Lønnskostnader mv.	2014	2013
Lønninger	2.589.276	2.086.840
Arbeidsgiveravgift	168.915	153.592
Pensjonskostnader	10.769	339.979
Annen personalkostnad	3.990	3.156
Sum lønnskostnader mv.	2.772.950	2.583.567

Stiftelsen har i 2014 sysselsatt 5 årsverk.

Godtgjørelser daglig leder

Lønn	618.916
Andre ytelser	4.392

Godtgjørelser styret

Honorar styreleder	50.000
Andre styremedlemmer	33.000

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapet har pensjonsordning som tilfredsstiller kravene etter denne loven.

Revisor:

Kostnadsført honorar for lovpålagt revisjon og annen bistand i 2014 utgjør kr 67.251,-. Beløpet er oppgitt med forholdsmessig fradrag for mva.

Note 3: Aksjer

Selskapets navn	Antall aksjer	Eierandel
Senter for Bygdekultur AS	549	100 %
Håndverksskolen AS	10	67 %

Note 4: Bundne midler

I posten "Kontanter og bankinnskudd" inngår et beløp på kr 118.731,37 som er sperret som sikkerhet for inntrukne skattetrekksmidler. Trekkansvaret utgjør kr 112.286.

Note 5: Innskutt, registrert stiftelseskapital

Innskutt, registrert kapital er fordelt på i alt 27 medstiftere med et kapitalinnskudd på kr 50.000,- hver.

Note 6: Samarbeidsavtaler

Pr 31.12.2014 har Stiftelsen Norsk Kulturarv følgende samarbeidsavtaler som har tilført Stiftelsen midler i 2014:

Avtalepart	Varighet	Økonomisk ramme 2014	Samlet beløp
Opplysningsvesenets Fond	2014	25.000	50.000
OBOS	2014	150.000	300.000
Håndplukket SA	2016	125.000	1.125.000

Note 7: Avsetning tap på fordringer, korrigert utfakturering

Avsetning til tap på fordringer beholdes på kr 40.000 som det var i 2013. Det er i tillegg ført tilbake kr 65.000 i utfakturerte beløp som anses som ikke sannsynlig å få inn.

Note 8: Inventar og utstyr

Det vises til vedlagte avskrivningsoversikt.

Note 9: Andre kortsiktige fordringer

Beløpet gjelder til gode honorar for sekreteriatsfunksjon for Håndplukket SA.

Note 10: Kundefordringer

Beløpet gjelder i hovedsak utfakturerte medlemskontingenter for 2015.

Note 11: Prosjekttilskudd

	2014	2013
Tilskudd Årsmøte	25 000,00	-
Tilskudd Kulturlandskapsprisen	101 375,00	90 000,00
Tilskudd Ta et tak	-	1 545 000,00
Tilskudd "Rydd et kulturminne"	575 888,00	224 000,00
Tilskudd Norsk Smaksskole	1 534 287,25	656 220,00
sum	2 236 550,25	2 515 220,00

Note 12: Andre tilskudd/refusjoner

Av beløpet utgjør offentlige tilskudd fra Landbruks- og matdepartementet kr 350.000,-, Miljøverndepartementet kr 1.084.000,- og Statens Landbruksforvaltning kr 225.000,-

Note 13: Egenkapital

	Stiftelses-kapital	Innskutt, reg kapital	Annen egenkapital	Sum
Balanseført pr 31.12.2013	200 000	1 350 000	3 410 843	4 960 843
Årets overskudd	-	-	319 153	319 153
Balanseført pr 31.12.2014	200 000	1 350 000	3 729 995	5 279 995

Vågå, den 31. desember 2014 / 24. mars 2015

I styret for Stiftelsen Norsk Kulturarv

Kirsti Kolle Grøndahl
styreleiar

Bjørn Ølander
nestleiar

Ellen B. Nordstoga
styremedlem

Ivar Odnes
styremedlem

Jarle Braut
styremedlem

Hanne K. Jakhelln
styremedlem

Øystein Rudi
styremedlem

Erik Lillebråten
direktør

Ingrid Jogerud
tilsettes representant

Avskrivningsoversikt pr. 31.12.2014

	Inventar	Kontor maskiner	Sum
Anskaffelseskost ..... pr. 01.01.	70 093	70 275	140 368
Tilgang	0	0	0
Avgang	0	0	0
Anskaffelseskost ..... pr. 31.12.	70 093	70 275	140 368
Avskrevet ordinært ..... pr. 01.01.	3 304	3 120	6 424
Avskrevet i året	14 020	14 055	28 075
Tilbakeført avskrivning	0	0	0
Avskrevet ordinært ..... pr. 31.12.	17 324	17 175	34 499
Avskrevet ekstraordinært . pr. 31.12.	0	0	0
Balanseverdi ..... pr. 31.12.	52 769	53 100	105 869
Avskrives over antall år	5	5	

Tlf: 95 76 70 00
lillehammer@bdo.no
www.bdo.no

BDO AS
Storgata 178
2615 Lillehammer
Revisornummer: 993 606 650

Til årsmøtet i
Stiftelsen Norsk Kulturarv

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen Norsk Kulturarv som viser et overskudd på kr 319 153. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til Stiftelsen Norsk Kulturarv per 31. desember 2014 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land.

BDO

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om utdelinger og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Lillehammer, 27. april 2015
BDO AS

Rune Pettersen
Statsautorisert revisor

2

Norsk Kulturarv arbeider for å ta vare på den rike norske kulturarven for framtida. I kulturarven ligg det inspirasjon, opplevingar, kunnskap og identitet. For å kunne formidle desse verdiane vidare, må kulturarven brukast, forvaltast og utviklast.

www.kulturarv.no | www.olavsrosa.no | @NorskKulturarv | facebook.com/kulturarv